

Administratie **ASK** Belastingadvies

Kunsten '92 **jaarrekening** 2024

Administratiekantoor **ASK B.V.**
Herengracht 566^{III} 1017 CH Amsterdam

020 - 6208339
info@kantoorask.nl

BTW NL 0092.27.301.B.01 KvK 41208803
IBAN NL40 INGB 0001 8501 57 Becon 369214

Kamphuis & Berghuizen
accountants | belastingadviseurs

Stempel voor identificatiedoeleinden.

Bestuursverslag 2024

2024 was het jaar waarin Kunsten '92 twee oud-voorzitters verloor. Lennart van der Meulen en Jan Zoet, twee mensen van grote betekenis voor de vereniging en het hele culturele veld. Beide voorzitters schonken veel vertrouwen aan de vereniging, het bestuur en het bureau. Zij hebben zich ingezet voor solidariteit binnen de culturele en creatieve sector en daar zijn wij hen heel dankbaar voor.

2024 was opnieuw een jaar waarin solidariteit blijkt te lonen. Het behoud van het lage btw-tarief had niet gekund zonder solidariteit: binnen de culturele en creatieve sector, en ook met andere sectoren, die van de sport, boeken, evenementen, logies en media, die ook getroffen zouden worden door een btw-verhoging. Door samen op te trekken is het gelukt om de btw-verhoging van tafel te krijgen.

Grote impact hadden de besluiten van de Raad voor Cultuur, cultuurfondsen en gemeenten die in 2024 werden gepubliceerd. De uitkomsten zorgden voor vreugde bij mensen die 'in' zijn en verdriet bij mensen die 'out' zijn. Ook bij leden van Kunsten '92. Wij constateerden dat de optelsom van deze besluiten laat zien dat er weeffouten zitten in het gesubsidieerde deel van het culturele bestel.

Het woord van het jaar 2024 was polarisatie. Verhardende meningen over levensovertuiging, seksuele voorlichting en genderidentiteit, en discriminatie en desinformatie zorgen steeds vaker voor onprettige en onveilige werkomstandigheden. De cultuursector kan een veilige ruimte bieden en een belangrijke bijdrage leveren aan het bespreekbaar maken van gevoelige thema's en schurende waarden. Door naar elkaar te luisteren, je in te leven in de ander en ruimte te geven aan stemmen die weinig worden gehoord. Als sector kunnen we deze rol vervullen door die ruimte te creëren.

Tenslotte namen we eind 2024 onder grote dank afscheid van covoorzitter Anne Breure, die bijna negen jaar zeer actief en betrokken bestuurslid was, waarvan twee en een half jaar als covoorzitter.

1. KUNSTEN '92

Kunsten '92 is de belangenorganisatie voor kunst, cultuur, erfgoed en de creatieve sector, met rond de 440 leden uit alle disciplines: van de kunsten tot nieuwe media, design, musea en monumenten, en van makers tot organisaties. Met een gezamenlijke stem willen we het maatschappelijke en politieke klimaat voor culturele organisaties en makers in Nederland versterken.

In nauwe samenwerking met de leden heeft Kunsten '92 zich in de afgelopen decennia ontwikkeld tot een onmisbare gesprekspartner, voor politici, overheden, raden, fondsen en opiniemakers, met wie we wekelijks in contact staan. Beleid en besluitvorming volgen we op de voet. We dragen constructieve oplossingen namens de sector aan voor knelpunten die we signaleren.

In onze belangenbehartiging zijn we agendasettend en proactief, in intensieve samenwerking met makers en organisaties, van onder andere onze leden, brancheorganisaties, sectorinstituten en onderzoekbureaus. Wij voeren al onze activiteiten uit op basis van de vijf waarden uit de Fair Practice Code de basis: Vertrouwen - Transparantie - Solidariteit - Duurzaamheid - Diversiteit.

2. BUREAUORGANISATIE 2024

Medewerkers in dienst

De werkzaamheden werden uitgevoerd door: een directeur (1 FTE), een zakelijk leider/projectleider (1 FTE), een medewerker beleid (0,8 FTE) en een medewerker erfgoed (0,6 FTE) voor zeven maanden. Deze medewerkers zijn in loondienst. Voor de beloning volgt Kunsten '92 de cao Toneel en Dans. Het functiehuis is in 2023 tegen het licht gehouden en bijgesteld.

Medewerker op zzp-basis

In 2024 werkte op zzp-basis een programmaleider om de Fair Practice Code verder te ontwikkelen en te implementeren. Het ministerie van OCW stelde hiervoor een bedrag beschikbaar aan Kunsten '92, die sinds 2018 'aanjager' is voor het project Fair Practice Code. Voor erfgoed zijn enkele werkzaamheden op zzp-basis uitgevoerd.

Stagiair

Gedurende 2024 zijn drie meewerkstagiaires toegevoegd aan het team, verdeeld over drie perioden.

Pro deo lobby-ondersteuning

Van september 2023 tot juni 2024 verrichtte het public affairs bureau Public Matters pro bono lobby-ondersteunende werkzaamheden voor Kunsten '92. Public Matters heeft als beleid om ieder jaar gedurende een half jaar een pro bono opdracht voor een bepaalde sector aan te nemen. In 2023 koos Public Matters de culturele sector daarvoor; Kunsten '92 is daarop ingesprongen.

Ondersteuning lobby

Ook in 2024 werkte een public affairs professional voor Kunsten '92 ter ondersteuning van de lobby.

3. BESTUUR 2024

Kunsten '92 heeft een breed samengesteld bestuur met directeuren en kunstenaars uit verschillende disciplines. Bestuursleden hebben zitting in het bestuur op persoonlijke titel en zijn onbezoldigd. Bestuursleden zijn behalve bij hun eigen sector ook betrokken bij ontwikkelingen in de gehele culturele en creatieve sector en hebben een goed netwerk binnen de lokale en landelijke politiek.

Het Algemeen Bestuur, onder leiding van een tweekoppig voorzitterschap, komt vijf keer per jaar bijeen, voert tussentijds overleg en voedt het bureau inhoudelijk. Het is verantwoordelijk voor de koers van de vereniging.

Bestuursleden hebben regelmatig zitting in werkgroepen en projecten van Kunsten '92.

Het Dagelijks Bestuur vergadert over organisatorische en financiële zaken.

In het jaar 2024 hebben vier bestuursleden afscheid genomen en zijn drie nieuwe bestuursleden toegetreden (tijdens de ALV van 28 november 2024). De wervingsprocedure is op basis van een openbare oproep en onder begeleiding van een selectiecommissies uitgevoerd.

Samenstelling Dagelijks Bestuur op 1 januari 2024

Anne Breure - covoorzitter - creatief directeur Theater Utrecht

Jeroen Bartelse - covoorzitter - algemeen directeur TivoliVredenburg

Walter Groenen - penningmeester - directeur CJP

Samenstelling Algemeen Bestuur op 1 januari 2024 | Dagelijks Bestuur plus:

Rosa Asbreuk - De Theatertroep | Platform Aanvang | de Spelersfederatie

Farid Benmbarek - Director Straight Shooter Publishing | Top Notch | Noah

Peggy Brandon - kwartiermaker museaal van het Nationaal Slavernijmuseum in oprichting | directeur Mocca, expertisecentrum cultuuronderwijs Amsterdam

Peter van den Bunder - belangenbehartiger Kunstenbond

Valentijn Byvanck - directeur Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur

Birgit Donker - directeur Nederlands Fotomuseum Rotterdam

Aiman Hassani - codirecteur WeDoWe en maker

Meta Knol - ontwikkelaar | kunst, wetenschap, maatschappij

Joost Oomen - schrijver, dichter en theatermaker

Heleen Rouw - algemeen directeur Cinekid Festival

Jörgen Tjon a Fong - directeur De Kleine Komedie

Jan Geert Vierkant - directeur Metropole Orkest

Bestuurswisselingen per 28 november 2024 tijdens de Algemene Ledenvergadering

Beëindiging bestuurslidmaatschap

Anne Breure, covoorzitter, creatief directeur Theater Utrecht, na 2 termijnen en 2,5 jaar

Meta Knol, ontwikkelaar | kunst, wetenschap, maatschappij, na 2 termijnen

Peter van den Bunder, belangenbehartiger Kunstenbond, na 2 termijnen

Farid Benmbarek, Director Straight Shooter Publishing | Top Notch | Noah, na 1 termijn

Nieuwe bestuursleden

Stephan Alspeer, hoofd Cultuur NPO (*aangetreden tijdens de ALV van 27 juni 2024*)

Henca Maduro, CEO Epitome Entertainment | New Skool Rules

Esther Gottschalk, directeur Stichting New Music NOW | Nieuw Geneco

Christian Pfeiffer, directeur Huizer Museum

Herbenoemd voor een tweede termijn

Rosa Asbreuk, actrice en theatermaker bij De Theatergroep | Platform Aanvang | de Spelersfederatie

Jörgen Tjon a Fong, directeur De Kleine Komedia

Nevenfuncties en profiel van bestuursleden en het bestuursreglement staan op de site van Kunsten '92.

Bestuursvergaderingen

Het Algemeen Bestuur van Kunsten '92 vergaderde in 2024 vijfmaal: op 15 februari (via Teams), 9 april (via Teams), 11 juni (hybride: live en via Teams), 12 september (via Teams) en op 5 november (live). Daarnaast hebben door het jaar heen enkele digitale incheckmomenten met het bestuur plaatsgevonden, zonder agenda en verslag. Bijvoorbeeld op 16 mei, naar aanleiding van het verschijnen van het Hoofdlijnenakkoord.

Het Dagelijks Bestuur kwam in 2024 bij elkaar op 15 februari, 9 april, 11 juni, 12 september en 5 november.

Ook buiten de vergaderingen om vond overleg plaats met diverse bestuursleden, waarbij zij vanuit hun expertise en achtergrond meedenken en zaken agenderen.

Governance

Het bestuur van Kunsten '92 is onbezoldigd en bestuurt conform de principes zoals deze zijn neergelegd in de Governance Code Cultuur. In een aparte paragraaf in dit bestuursverslag staat beschreven op welke wijze Kunsten '92 de principes van de drie Codes (Governance Cultuur; Diversiteit en Inclusie; en Fair Practice) uitdraagt en uitvoert. In 2024 is gesproken met leden vanuit beroeps- en brancheverenigingen over de manier waarop deze verenigingen het best kunnen worden vertegenwoordigd in het bestuur van Kunsten '92. Ook zijn met verschillende belanghebbenden gesprekken gestart om de samenwerking tussen de Taskforce, de Federatie Cultuur en Kunsten '92 verder te stroomlijnen en de gezamenlijke belangenbehartiging en lobby nog krachtiger te maken. In 2025 wordt deze beweging voortgezet en geconcretiseerd.

Externe vertrouwenspersoon

De eind 2023 aangestelde externe vertrouwenspersoon was ook in 2024 beschikbaar voor medewerkers van Kunsten '92. Deze vertrouwenspersoon heeft een Jaarverslag over 2024 opgesteld, waaruit blijkt dat er in 2024 geen meldingen aan de vertrouwenspersoon zijn gedaan. Het bestuur van Kunsten '92 ontvangt het verslag.

Anbi-status

In 2024 is de aanvraagprocedure voor culturele Anbi-status gestart. In 2025 is die toegekend. Voor donateurs van culturele ANBI's geldt een extra giftenaftrek in hun aangifte inkomstenbelasting. Daarmee wordt het voor Kunsten '92 gemakkelijker om extra inkomsten te verwerven, ter vergroting van onze financiële armslag.

4. LEDEN 2024

Nieuwe leden per 2024

Stichting 2Turvenhoog

Rose Stories (per 2025 Qissa)

Museumvereniging

Huizer Museum

Arts in Health NL

De Verenigde Podiumkunstenfestivals

MusicalMakers

Bureau Vergezicht

Werken voor Cultuur

Opgezegd per 2024

Holland Short Film Festival

Archined

Limburgs Museum

Mothership

Sociaal fonds podiumkunsten

Haagse Kunstkring

Het Klooster

Orlando Festival

Mothership

Per 31 december 2024 telde Kunsten '92 442 leden.

ALGEMENE LEDENVERGADERINGEN

27 juni 2024 Algemene Ledenvergadering | Digitaal

Deze digitale Algemene Ledenvergadering stond in het teken van verenigingszaken. Zo werd de Jaarrekening 2023 vastgesteld en het Activiteitenoverzicht 2023 besproken. Ook gingen de leden akkoord met de voordracht van nieuw bestuurslid Stephan Alspeer (hoofd cultuur NPO). Tenslotte kwam de politieke actualiteit aan bod in een gesprek met de leden.

28 november 2024 Algemene Ledenvergadering | Louis Hartlooper Complex Utrecht

De vergadering kende een verenigingsdeel en een inhoudelijk gedeelte. Tijdens het besloten eerste deel werden onder meer verenigingszaken behandeld, zoals het vaststellen van de Begroting 2025 en terugblik 2024/voorblik 2025. De leden gingen akkoord met een statutenwijziging. Omdat er geen quorum was, is ter plekke een nieuwe ALV uitgeschreven waarin de statutenwijziging unaniem is aangenomen. Onder grote dank is afscheid genomen van bestuursleden Meta Knol, Peter van den Bunder, Farid Benmbarek en covoorzitter Anne Breure (zie ook eerder in dit Bestuursverslag onder Bestuur 2024). Anne werd door mede covoorzitter Jeroen Bartelse en erelid Marianne Versteegh toegesproken. Zij bedankten haar voor de bijna negen jaar dat zij zich als bestuurslid voor Kunsten '92 heeft ingespannen (waarvan 2,5 jaar als covoorzitter) en voor haar beslissende rol bij onder andere de totstandkoming van de Fair Practice Code.

Bij het inhoudelijke gedeelte gingen de leden en netwerkpartners onder leiding van bestuurslid Rosa Asbreuk met elkaar in gesprek over hoe de vereniging en sector omgaan met sterk polariserende samenleving en toenemende politieke tegenstellingen. Na bijdragen van (net daarvoor afgetreden) bestuurslid Meta Knol en Ron van Wonderen (onderzoeker polarisatie bij Verwey-Joncker Instituut) zijn dilemma's, ervaringen en goede voorbeelden uitgewisseld.

Extra digitale 'incheck' met de leden op 9 juli 2024

Na de besluiten van de Raad voor Cultuur en de rijksfondsen voor de subsidieronde 2025 tot 2028 vond een online gesprek plaats met de leden. Hierin zijn de ingrijpende gevolgen van deze besluiten voor vele van onze leden besproken. In het gesprek is ook ingegaan op het subsidiestelsel in zijn algemeenheid en de urgentie van de verbeteringen aan het huidige systeem in het bijzonder.

5. RISICO'S EN ONZEKERHEDEN

Voor het omgaan met risico's maken we gebruik van een risicomatrix. Deze biedt de mogelijkheid tot inventarisatie, analyse en beoordeling van mogelijke risico's, en vervolgens tot het beheersen en monitoren ervan. Bij het beheersen wordt een keuze of combinatie gemaakt tussen: vermijden, reduceren, overdragen en accepteren. De risico's liggen op de volgende terreinen:

Financieel: het risico dat de vaste inkomsten (uit contributies) niet voldoende zijn om de vaste lasten (inclusief bijgestelde salarisoniveaus) te dragen; het risico om voor een deel van de vaste bedrijfsvoering afhankelijk te zijn van bijdragen voor specifieke projecten; en het risico dat bij vertrek van een onderhuurder niet tijdig een nieuwe huurder wordt gevonden. Vooruitkijken is van groot belang bij het opvangen van deze risico's. Middelen daarbij zijn permanente ledenwerving, regelmatige monitoring of contributieverhoging noodzakelijk is en actieve werving van extra inkomsten (en indien van toepassing nieuwe onderhuurders) om deze stabiel te maken/houden. Ten behoeve van dat laatste heeft Kunsten '92 in 2024 de Anbi status aangevraagd, deze is in 2025 toegekend. Voor de hoogte van de aan te houden reserves stelt het bestuur als minimumrichtlijn de algemene reserve een bedrag van één jaar salariskosten voor alle werknemers.

Personeel: het risico op ziekte of uitval van medewerkers, hetgeen een verhoogd risico vormt vanwege de kleine vaste bezetting van het kantoor. Manieren die Kunsten '92 hanteert om deze risico's op te vangen: het garanderen van een goede balans tussen werk en privé; het aannemen van tijdelijke krachten voor specifieke projecten; het sinds 2023 toevoegen van meewerkstagiaires aan het team (uitsluitend aanvullend); het afsluiten van een degelijke verzekering. Verruiming van de middelen en daardoor de mogelijkheid tot vergroting van het team is de beste manier om dit risico te reduceren. Dat is dan ook een continu streven.

Huisvesting: het risico op het wegvallen van de beschikbaarheid van het huidige kantoor. Dit risico wordt beperkt doordat het huurcontract voor onbepaalde tijd is en het pand is ondergebracht in een stichting. De inrichting van het kantoor vormt een risico voor wat betreft de ergonomische uitdagingen van inrichting. Indien nodig wordt actie ondernomen, al dan niet in samenspraak met de Arbodienst.

Reputatie: het risico van reputatieschade ligt altijd op de loer, nu nog meer vanwege groeiende polarisatie in de maatschappij. Hoewel het moeilijk is om dit helemaal te reduceren, zorgt Kunsten '92 in ieder geval voor grondige afstemming vooraf van onderwerpen, standpunten en woordvoering, met leden en bestuur. Ook streeft Kunsten '92 naar transparantie inzake besluitvorming.

Digitaal: cyber- en andere digitale en data-risico's worden gemonitord en zoveel mogelijk vermeden in samenwerking met F1 Solutions, de vaste automatiseringspartner.

6. CODES: GOVERNANCE, INCLUSIE EN FAIR PRACTICE

Kunsten '92 hecht aan het naleven en in praktijk brengen van de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit en Inclusie en de Fair Practice Code. Deze codes maken onderdeel uit van de dagelijkse praktijk en van de besluitvorming binnen vereniging, bestuur en bureau.

GOVERNANCE CODE CULTUUR

De acht principes

Waarde scheppen voor en in de samenleving

1 De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren. *Kunsten '92 doet dit onveranderd door dagelijks uitvoering te geven aan de in de missie uitgedragen doelstelling "Kunsten '92 wil met een gezamenlijke stem het maatschappelijke en politieke klimaat voor kunst en cultuur in Nederland verstevigen". Alle handelingen van bureau en bestuur van Kunsten '92 zijn hierop gericht. Samenwerken en kennisdelen vormen de basis. In 2024 is gestart met een onderzoek met de vraag: hoe kan het bestuur zowel expertise als representatie bevatten, om op die manier zijn maatschappelijke doelstellingen te realiseren? Dit proces krijgt in 2025 zijn concrete beslag.*

2 De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan ('pas toe én leg uit'). De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af ('pas toe óf leg uit'). *Kunsten '92 past deze principes toe, met als doel de belangenbehartiging van de gehele sector op transparante en verantwoorde wijze uit te voeren. Bestuursleden zijn onbezoldigd. Met ingang van 2021 heeft Kunsten '92 de governance steeds verder geoptimaliseerd, onder meer op de volgende drie manieren:*

- a. Het in 2023 opgestelde directiereglement en het bestuursreglement, die in 2023 door het Algemeen Bestuur zijn gemaakt en door de leden van Kunsten '92 tijdens de ALV van 28 juni 2023 zijn vastgesteld.*
- b. De in 2022 opgestelde Handreiking werving en selectie bestuursleden, die door de leden tijdens de ALV van 30 juni 2022 is goedgekeurd.*
- c. Voor de werving van nieuwe bestuursleden is in 2024 (net als in 2022 en 2023), in september 2024 een algemene openbare oproep gedaan en heeft een commissie van bestuursleden de gesprekken gevoerd en de voordrachten voorbereid. Profielschets en aftreedschema van bestuursleden zijn openbaar, op de site van Kunsten '92. In 2024 is besloten tot de reguliere (zelf)evaluatie door het bestuur; deze wordt in 2025 wordt uitgevoerd.*

3 Bestuursleden zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen. *Zoals ook beschreven in het bestuursreglement: alle bestuursleden van Kunsten '92 spreken op persoonlijke titel zonder last of ruggespraak. Wat betreft belangenverstrengeling wordt zowel in de statuten (artikel 7 punt 6) als in het bestuursreglement (geheel hoofdstuk VI) beschreven op welke wijzen dit wordt voorkomen. De bestuursleden zijn transparant over hun nevenfuncties. De nevenfuncties worden vermeld op de website van Kunsten '92. Bij de werving van bestuursleden wordt gelet op de afwezigheid van conflicterende belangen. Wanneer bestuursleden tijdens hun termijn andere (neven)functies krijgen wordt besproken of deze conflicterend kunnen zijn. In het bestuursreglement (Hoofdstuk VI artikel 7) staat de wijze van besluitvorming beschreven.*

4 Bestuursleden zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar. *Rol, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van (Dagelijks) Bestuur, voorzitter en penningmeester zijn vastgelegd in het Bestuursreglement. Rol, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directeur zijn vastgelegd in het Directiereglement. Beide reglementen staan op de Kunsten '92 site.*

Zorgvuldig besturen

5 Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie. *Het bestuur heeft de uitvoering van de dagelijkse leiding neergelegd bij het bureau, aangestuurd door de directeur. Het bestuur inclusief de directeur is verantwoordelijk voor het functioneren en de resultaten van Kunsten '92. Dit betekent dat men stuurt op basis van (al dan niet meetbare) doelstellingen. Jaarlijks wordt een risicoanalyse opgesteld en besproken. Bij de samenstelling van het bestuur is het kritische vermogen van kandidaten een van de criteria. Het Dagelijks Bestuur overlegt regelmatig over het functioneren van de organisatie.*

Voor de beloning van medewerkers volgt Kunsten '92 de cao Toneel en Dans. Het functiehuis is in 2023 tegen het licht gehouden en bijgesteld. Evaluatie van de medewerkers van het bureau vindt jaarlijks plaats en wordt vastgelegd door de directeur. Het functioneren van de directeur wordt geëvalueerd door de voorzitter. In 2023 is een externe vertrouwenspersoon aangesteld.

6 Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie. *Dit principe is onbetwist. Controle hierop vindt plaats tijdens bestuursvergaderingen en evaluaties van medewerkers; controle op financiële middelen geschiedt door middel van het vier ogen principe en door het administratiekantoor, de penningmeester, het Dagelijks en Algemeen Bestuur en de leden. Met ingang van 2022 is controle van de Jaarrekening door een accountant ingevoerd.*

Goed toezicht uitoefenen

7 Punt 7 is niet van toepassing voor een organisatie met een bestuur.

8 Het bestuur is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. *Dit principe wordt expliciet uitgevoerd. Bij het aantrekken van nieuwe bestuursleden, waarbij de oproep openbaar wordt gemaakt, worden deze aspecten uitgebreid meegewogen. Er wordt gebruik gemaakt van een matrix met verschillende disciplines, achtergrond en geografische spreiding. Voor de werving van nieuwe bestuursleden wordt een algemene openbare oproep gedaan en wordt een commissie van bestuursleden samengesteld. De Handreiking werving en selectie vormt de leidraad. Zie ook bij principe 3.*

CODE DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Kunsten '92 integreert de Code Diversiteit en Inclusie in haar activiteiten en manier van werken. Diversiteit heeft te maken de verschillen tussen mensen, terwijl inclusie gaat over het omgaan met en het optimaal benutten van deze verschillen, over gedrag en cultuur. Bij het opzetten van activiteiten en projecten laat Kunsten '92 overwegingen van diversiteit en inclusie bewust meespelen in de vier P's. Voor de aspecten Programma en Publiek betreft dit onderwerpen, betrokkenen (programmeurs, moderatoren, schrijvers/redactie, sprekers) en indien van toepassing de locatie, en daarmee samenhangend het publiek en de brede toegankelijkheid. Ook wat betreft Personeel, Bestuur en samenwerkingsPartners streeft Kunsten '92 naar een goede afspiegeling van de samenleving. Door de verbreding die Kunsten '92 heeft ingezet richting andere domeinen, door het werken in Taskforce verband en ook door KUNSTEN2030 is het netwerk van partners blijvend verbreed. De openbare werving van bestuursleden heeft een positieve invloed gehad op de breedte en verscheidenheid van het bestuur. Dit proces is echter nooit af en biedt voor Kunsten '92 nog veel mogelijkheden voor verbetering. Het heeft dan ook permanente aandacht.

FAIR PRACTICE CODE

Kunsten '92 is zelf mede-initiatiefnemer van de Fair Practice Code, die in 2017 door jonge kunstenaars is opgesteld en aangeboden aan toenmalig minister Bussemaker van OCW. Sinds 2019 is Kunsten '92 verantwoordelijk voor de doorontwikkeling en implementatie van de code in het culturele veld, met financiële ondersteuning door het ministerie van OCW.

Voor de eigen organisatie vormen de vijf waarden van de Fair Practice Code de basis van de dagelijkse praktijk: diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid, solidariteit, en transparantie. Denk aan wekelijks overleg, intensieve samenwerking en oog voor elkaar. Het komt ook terug in de doelstellingen van de activiteiten en onderwerpen waaraan Kunsten '92 werkt. Ook in het afgelopen jaar hebben we de DIY workshop met het team gedaan, en dat gaf inzicht in waar we staan en waar we aan willen werken rondom Fair Practice. Wat betreft eerlijke betaling volgt Kunsten '92 de CAO Toneel en Dans. Het functiehuis is in 2023 tegen het licht gehouden en bijgesteld. De principes voor financiële afspraken met bestuursleden en met anderen buiten de eigen organisatie (bijvoorbeeld vergoedingen voor zzp'ers die deelnemen aan vergaderingen of werksessies) zijn besproken en vastgelegd door het Algemeen Bestuur. In 2023 is een externe vertrouwenspersoon aangesteld.

7. TOELICHTING FINANCIËN

Verantwoording en bestemming van het resultaat 2024

Het jaar 2024 heeft een positief resultaat van € 2.926, versus een begroot resultaat van € 160.

De begroting wijkt op twee niet-begrote posten af van de realisatie; en dat betreft de btw-campagne en het onderzoek fair pay film. Voor beide projecten geldt dat per saldo de inkomsten en uitgaven van elk van deze projecten praktisch in balans zijn, en daarom nauwelijks effect hebben op het eindresultaat.

Een aantal afzonderlijke posten wijkt af van de begroting. Zo zijn enkele activiteiten (en dus kosten) rondom het project doorontwikkeling Fair Practice Code doorgeschoven naar het jaar 2025, en evenredig daarmee schuift een deel van het subsidiebedrag mee naar 2025. De representatiekosten vallen hoger uit vanwege een aantal rouwadvertenties in landelijke dagbladen.

Eigen vermogen per ultimo 2024

Het eigen vermogen per 31-12-2024 bedraagt € 324.513.

Begroting 2025

De begroting voor het jaar 2025 staat op de volgende pagina.

KUNSTEN '92

	BEGROTING
	2025
INKOMSTEN	
Contributie	375.000
Opbrengsten uit BTW campagne	15.000
Bijdrage OCW Fair Practice Code 2023 - 2025	35.000
Inkomsten uit overige activiteiten	20.000
Bijdragen taskforce door taskforce	17.600
Bijdrage Erfgoedprijs	10.000
Bijdrage Erfgoedplatform	10.000
TOTAAL INKOMSTEN	482.600
 UITGAVEN	
Personeelslasten	288.500
Overige personeelskosten	4.200
Totaal personeelslasten	292.700
 Huisvestingskosten	37.000
Opbrengsten onderhuur + doorberek	-22.000
Saldo huisvestingskosten	15.000
 Kantoorkosten	17.000
Reis, representatie en bestuur	11.000
Administratie- en accountantskosten	18.500
Overige externe adviezen	500
Rente en bankkosten	800
Totaal algemene bedrijfslasten	47.800
 Afschrijvingen	600
 Bijeenkomsten / projecten	35.000
BTW Campagne	15.000
Kosten KUNSTEN2030	8.000
Publicaties/info/site/blog/agenda/ledenwerving	9.000
Communicatie + ondersteuning lobby	18.000
Fair Practice Code 2023 - 2025 externe kosten	23.000
Kosten Fair Practice Lab	1.000
Kosten Erfgoed	14.000
Totaal activiteitenkosten	126.000
 TOTAAL UITGAVEN	482.100
 RESULTAAT	500

8. ACTIVITEITEN 2024

Ook in het jaar 2024 werkte Kunsten '92 op vele terreinen intensief samen - met de leden en binnen de Taskforce - met makers, organisaties, fondsen, erfgoedorganisaties, beroepsverenigingen, brancheorganisaties bovensectorale sectorinstituten en adviesraden. Op continue basis is Kunsten '92 in gesprek met de politiek: gemeenten (inclusief de VNG), provincies (inclusief het IPO), de landelijke overheid en volksvertegenwoordigers. Bekijk een uitgebreid overzicht in het online Activiteitenoverzicht 2024.

A. BIJEENKOMSTEN

De thema's van verschillende debatten en bijeenkomsten in 2024 varieerden van makers en erfgoed tot het cultuurbestel en verschuivingen in de politiek. Zo organiseerde Kunsten '92 op 21 mei een werkbijeenkomst in het licht van een nieuw kabinet en een nieuw cultuurstelsel. Tijdens het Paradisodebat met de titel 'Onze Gemene Deler' op 1 september stond de vraag centraal hoe burgers, makers, sector en medeoverheden zich gezamenlijk op moeten stellen in de nieuwe politieke realiteit. Het Makerscafé op 4 november, dat werd georganiseerd samen met De Creatieve Coalitie, zoomde in op de positie van makers, artiesten, kunstenaars en uitvoerenden. In juni was het symposium en uitreiking van de BNG Erfgoedprijs 2024 (zie bij Erfgoedplatform). Daarnaast was Kunsten '92 medeorganisator van een aantal evenementen. Bijvoorbeeld op 13 maart bij het Kenniscongres Een Overheid, georganiseerd door VSCD, VNPF en NAPK. Directeur Astrid Weij verzorgde op 19 april een key note bij de opening van de tentoonstelling in het Dordrechts Museum 'Kunst voor de Kost. Over de kunstenaar als ondernemer in de 19de eeuw'. En op 5 juni, aan de vooravond van de Europese Parlementsverkiezingen, organiseerde het Europaplatform van Kunsten '92 samen met Culture Action Europe en European Cultural Foundation een werksessie over de Cultural Deal for Europe (CDEU). Kunsten '92 werkte mee aan de werkconferentie Kunst x Wetenschap x Samenleving op 11 juni 2024. Op 5 september maakte Kunsten '92 een panel mede mogelijk, 'Social impact: emancipatie van kunst in het sociale domein', tijdens NTF PRO. Astrid Weij nam hier ook aan deel. Tenslotte participeerde Kunsten '92 op 25 november in de Conference on Fair Practice Culture in Kopenhagen.

B. POLITIEK

HOOFDLIJNENAKKOORD EN KABINET

Een belangrijke politieke gebeurtenis in 2024 was de presentatie op 16 mei van het Hoofdlijnenakkoord door de vier formerende partijen. Kunsten '92 gaf diezelfde dag in een eerste reactie aan dat het akkoord - hoewel kunst en cultuur er nauwelijks in werden genoemd - een aantal maatregelen bevatte die grote impact hebben op de culturele en creatieve sector.

Vervolgens is vlak voor Prinsjesdag een analyse gepresenteerd waaruit bleek dat verschillende voorgenomen maatregelen van het kabinet zorgen voor een negatief domino-effect op de kunst- en cultuursector met een financiële kaalslag van 350 miljoen euro. Het onderzoek was uitgevoerd in opdracht van private financiers, gemeenten en de kunst- en cultuursector, waaronder het Cultuurfonds en Kunsten '92.

BTW-VERHOOGING

Eén van de meest in het oog springende maatregelen in het hoofdlijnenakkoord was de voorgenomen verhoging van het btw-tarief op cultuur, sport, logies, boeken, nieuws en evenementen van 9% naar 21%. Vrijwel direct na 16 mei heeft Kunsten '92 een Bondgenootschap geformeerd met koplopers uit deze zes sectoren. De campagne startte met een paginagrote advertentie in landelijke dagbladen op 3 juni. Deze is financieel mogelijk gemaakt door verontruste cultuurliefhebbers. Een zichtbaar hoogtepunt van de campagne (en bijbehorende website) 'Geen hogere btw, want je belast er heel Nederland mee' was een levensgrote kassabon aan de gevels van twee musea tijdens Prinsjesdag. Het tussenresultaat van intensief en zichtbaar gezamenlijk actievoeren was op 14 november de uitkomst van het debat in de Eerste Kamer over het Belastingplan 2025: minister Eelco Heinen (Financiën, VVD) verplichtte zich om samen met coalitie en oppositie te zoeken naar een alternatief voor de btw-verhoging op cultuur, boeken, sport en media. De btw-verhoging is van tafel. Inmiddels weten we dat het kabinet in april 2025 zijn belofte is nagekomen en het tarief 9% blijft.

TWEDE KAMER

Behalve brieven over de btw, ruimtelijke ordening en gezondheidszorg heeft Kunsten '92 in 2024 op twee momenten inbreng geleverd voor commissiedebatten cultuur. Eén voor het cultuurdebat op 11 april, met informatie over de culturele en creatieve sector, enkele urgente aandachtspunten en de bijdrage van de culturele en creatieve sector aan oplossingen voor maatschappelijke opgaven.

Dit debat is uiteindelijk aangepast naar alleen een mediadebat. En voor het Wetgevend Overleg (WGO) cultuur op 4 november heeft Kunsten '92 in een brief aan de Tweede Kamer de effecten voor cultuur van de verschillende kabinetsmaatregelen aan de orde gesteld.

CULTUURSTELSEL

> 2025 - 2028 Besluiten BIS en fondsen

In de zomer publiceerden zowel de Raad voor Cultuur als de rijkscultuurfondsen hun adviezen voor de cultuurnotaperiode 2025 - 2028. Deze adviezen hadden ingrijpende gevolgen voor een aantal organisaties. Kunsten '92 en de Taskforce culturele en creatieve sector hebben in een brief aan minister Eppo Bruins van OCW gevraagd zich in te spannen om deze gevolgen te voorkomen, aangezien de race om cultuursubsidies weinig duurzaam, tijdrovend en kostbaar is.

> Na 2028 | Stelselherziening

Het in 2023 door de Raad voor Cultuur gepubliceerde advies over de toekomst van het cultuurbestel (Toegang tot Cultuur) kwam door de wisseling van het kabinet in een compleet andere dynamiek terecht. In plaats van de gewenste €200 miljoen extra, moest eerst een btw-verhoging op onder andere cultuur worden voorkomen. Minister Eppo Bruins geeft de voorkeur aan gerichte verbeteringen in plaats van een grote hervorming. Dat wil de minister samen met het veld doen. Kunsten '92 heeft de minister aangeboden om hem bij die verbetering van het stelsel te ondersteunen met een vijfpuntenplan. Hiermee is in 2024 gestart. Het vijfpuntenplan zal in 2025 zijn beslag krijgen.

C. THEMA'S

POLARISATIE

Kunsten '92 heeft twee keer deelgenomen aan Cathuissessies, die het kabinet Rutte IV op 13 mei en het kabinet Schoof op 12 november organiseerde over antisemitisme. Mede als gevolg van enkele incidenten is Kunsten '92 in 2024 gesprekken gestart met het Verwey-Jonker Instituut, over een project gericht op het versterken van de weerbaarheid binnen de cultuursector. Het betreft het creëren van een blijvende ruimte waar ontmoeting en verbinding centraal staan. Dit is nodig omdat groeiende maatschappelijke spanning, verhardende meningen, antisemitisme en islamofobie, discriminatie en desinformatie soms tot onveilige en gevaarlijke werkomstandigheden leiden. Vooruitlopend hierop publiceerde Kunsten '92 een *Algemene handreiking verstoringen culturele en creatieve sector*. In 2025 wordt het project verder uitgevoerd.

ARBEIDSMARKT, MAKERS EN FAIR PRACTICE CODE

Aan de ontwikkelingen in de culturele arbeidsmarkt, zoals bijvoorbeeld de wet DBA, is in 2024 in taskforceverband veelvuldig aandacht besteed. De noodzaak tot versterking van de positie van makers maakte vast onderdeel uit van onze brieven aan de Tweede Kamer (voor debatten) en van onze reacties op het hoofdlijnenakkoord en de miljoenennota. Ook de werkbijeenkomst op 21 mei stond gedeeltelijk in het teken van makers en op 4 november was het eerder genoemde Makerscafé. Kunsten '92 vindt dat makersbeleid een van de kernpunten van het (toekomstige) cultuurbeleid en -stelsel moet zijn.

Kunsten '92 zet zich onverminderd in voor het project doorontwikkeling en implementatie in het veld van de Fair Practice Code. In 2024 hebben wederom veel culturele organisaties het Fair Practice Lab doorlopen en is verder gewerkt aan de ontwikkeling van de Fair Practice Gids, een tool voor particuliere- en rijksfondsen om fair pay te implementeren. Samen met het Filmfonds is opdracht gegeven om onderzoek te doen naar eerlijke betaling in de AV-/filmsector. De resultaten van het onderzoek worden in 2025 verwacht. Na een bijeenkomst over de FPC in Brussel op 16 mei 2024 is de Europese samenwerking verder aangehaald, hetgeen van belang is voor de (inter)nationale toekomst van de FPC. Gedurende het jaar gaf Kunsten '92 bij verschillende bijeenkomsten presentaties over de Fair Practice Code.

ARTS IN HEALTH

Op 13 februari 2024 is de whitepaper 'Arts in health in Nederland' aangeboden aan Christianne Mattijssen, directeur Erfgoed en Kunsten bij het ministerie van OCW, en Barbara Goezinne, directeur generaal Curatieve Zorg bij het ministerie van VWS. Het bewezen effect van kunst op de algemene gezondheid wordt nog te weinig erkend. In de whitepaper wordt dan ook gepleit voor een nationale agenda Arts in Health. Kunsten '92 is betrokken bij Arts in Health in Nederland, een samenwerking van onder meer Leyden Academy en de Rijksuniversiteit Groningen (RuG). In dit kader heeft Kunsten '92 inbreng geleverd voor een Kamerdebat over mentale gezondheid (in april) en over ouderenzorg (in oktober). Ook heeft Astrid Weij tijdens het Preventiecongres 2024 op 4 oktober een pitch gegeven met de titel 'Cultuur en preventie: een kansrijk koppel' over wat de culturele sector kan betekenen voor het werkkterrein van preventie.

BOUWCULTUUR en RUIMTELIJKE ORDENING

Samen met de FIM (Federatie Instandhouding Monumenten) en FRK (Federatie Ruimtelijke Kwaliteit) stuurde Kunsten '92 een pleidooi aan de Tweede Kamercommissie Ruimtelijke Ordening 'Omgevingskwaliteit - investeren in een beter Nederland'. Als maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met het verleden (FIM), het heden (namens het erfgoed-platform van Kunsten '92) en de toekomst (FRK) doen zij daarin suggesties die leiden tot een fijner, mooier, leefbaarder en duurzamer Nederland en onderstrepen zij het grote belang van nationale regie in de ruimtelijke ordening.

KUNST X WETENSCHAP X SAMENLEVING

KxWxS is een initiatief van Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, De Jonge Akademie, Akademie van Kunsten, Regieorgaan SIA, Kunsten '92 en Waag Futurelab. Deze tijd vol complexe en urgente maatschappelijke uitdagingen vraagt om creativiteit, inlevingsvermogen, nieuwe inzichten en perspectieven. Al deze kwaliteiten komen samen in transdisciplinaire samenwerkingen tussen kunstenaars, wetenschappers en maatschappelijke vertegenwoordigers. Samen leveren zij de ervaring, denk- en maakkracht die nodig is voor de toekomst van Nederland. Hoe dit vorm dient te krijgen stond centraal op de werkconferentie Kunst x Wetenschap x Samenleving op 11 juni 2024.

ARTIKELENREEKS KUNSTEN2030

Tussen september 2023 en mei 2024 verscheen een reeks van zes digitale artikelen waarin tot de verbeelding sprekende initiatieven worden verkend die in lijn zijn met KUNSTEN2030. Die artikelen, van de hand van Edo Dijksterhuis, zijn gebundeld in een boekje dat de leden voor de zomer van 2024 per post ontvingen.

D. PLATFORMS

TASKFORCE CULTURELE EN CREATIEVE SECTOR

De Taskforce culturele en creatieve sector ontstond in 2020 als noodzakelijk overlegplatform in een periode van acute crisis, waarbij zowel gesubsidieerde als niet-gesubsidieerde organisaties zijn aangesloten. In de jaren daarna heeft de Taskforce zich ontwikkeld tot een bredere gesprekspartner binnen de sector en richting de politiek. De Taskforce is ook in 2024 actief als samenwerkingsverband dat maandelijks bijeenkomt om actuele politieke informatie uit te wisselen en tot gezamenlijke belangenbehartiging en/of initiatieven te komen waar nodig. Zo is onder meer gesproken over *concrete acties* rondom *actuele urgente zaken* als: btw, arbeidsmarkt, polarisatie, duurzaamheid, sociale veiligheid, verplichte acceptatie cash, indexatie, hoofdlijnenakkoord, miljoenennota, zero emissie zones, etcetera. Eind 2024 heeft de taskforce zijn rol, doelstellingen en samenstelling opnieuw 'tegen het licht gehouden'; de uitwerking hiervan vindt in 2025 plaats.

PLATFORM DUURZAME CULTUURSECTOR

Op 3 december 2024 is het Platform Duurzame Cultuursector van start gegaan. Deze werkgroep komt voort uit de samenwerking rondom *ACTIE als Cultuur* (die was opgezet door de Museumvereniging (Federatie Cultuur), Kunsten '92 en de Taskforce culturele en creatieve sector). Het platform richt zich op het bundelen van kennis en op het gezamenlijk acteren rondom cultuur en duurzaamheid. Als eerste onderwerpen lagen de online consultatie op het ontwerp-Klimaatplan 2025-2035 en de ontwikkeling van een routekaart cultuur op tafel.

ERFGOEDPLATFORM

Het Erfgoedplatform van Kunsten '92 is een informeel samenwerkingsverband om de positie van de erfgoedsector te versterken. De leden wisselen informatie uit en leveren gezamenlijke input voor verkiezingen (zowel landelijk, provinciaal als gemeentelijk), Kamerdebatten, en kabinetsformaties. Ook de jaarlijkse BNG Erfgoedprijs behoort tot de activiteiten.

Voor de nieuwe Tweede Kamerleden is in samenwerking met de FIM (Federatie Instandhouding Monumenten) en Erfgoedvereniging Heemschut een digitale informatiebrochure opgesteld het belang en de maatschappelijke bijdrage van erfgoed, en over de wijze van financiering van de erfgoedsector.

Om de woordvoerders erfgoed goed voor te bereiden op het Tweede Kamerdebat Erfgoed op 11 oktober voorzag het Erfgoedplatform hen van tevoren van uitgebreide suggesties voor hun inbreng in het debat.

Voor de BNG Erfgoedprijs 2024, met het thema *Post 65-erfgoed*, waren de gemeenten Apeldoorn, Nieuwegein en Nijmegen genomineerd. Tijdens het Erfgoedsymposium & Uitreiking BNG Erfgoedprijs 2024 in Weert werd Nijmegen tot winnaar uitgeroepen door de jury, bestaande uit voorzitter Ina Adema (Commissaris van de Koning in Noord-Brabant, voorzitter BNG Cultuurfonds), Susan Lammers (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed), Christian Pfeiffer (Huizer Museum), Karianne Vandenbroucke (Natuurmonumenten), Marielle Hendriks (Erfgoedhuis Zuid-Holland), Rabiaa Benlahbib (Kunstfort Vijfhuizen en Creative Court) en Karlijn de Wild.(Rothuizen architecten).

PLATFORM CULTUUREDUCATIE EN -PARTICIPATIE

De werkgroep cultuureducatie en -participatie van Kunsten '92 is een bundeling van krachten van een aantal belangrijke stakeholders/leden zoals LKCA, CJP, CultuurConnectie, Meer Muziek in de Klas, Kunstgebouw namens de CmK penvoerders, Theatergroep Playback en Kleinkunstig.

Doel is om aandachtspunten op het terrein van cultuureducatie en participatie, ten behoeve van belangenbehartiging op te halen en in concrete actie/beleidsvoorstellen uit te werken. Het afgelopen jaar heeft de werkgroep zich onder meer beziggehouden met het bestuurlijk akkoord cultuurbeoefening waarin de rol en taken van het rijk, de provincies en de gemeenten werden uiteengezet. Daarnaast is het proces rond het nieuwe curriculum voor het primair en voortgezet onderwijs en de rol van het cultuuronderwijs daarin besproken. Ook de introductie van de MBO Cultuurkaart en de mogelijkheden die dat mee zich brengt voor de culturele instellingen is een onderwerp van gesprek geweest.

EUROPAPLATFORM

Het Europaplatform, opgericht door Kunsten '92, European Cultural Foundation, Culture Action Europe (CAE) en Europa Nostra, heeft als leden Nederlandse instellingen uit de culturele, creatieve en erfgoedsector. Doel is een krachtige vertegenwoordiging op Europees niveau vanuit deze sectoren. In 2024 lag de focus voor een groot deel op de Europese verkiezingen op 6 juni, waarvoor in samenwerking met ECF en EUNIC in Pakhuis de Zwijger een evenement is georganiseerd. Hierbij werd de Cultural Deal for Europe onder de aandacht gebracht en zijn ambities voor cultuurbeleid op Europeesniveau vanuit het Nederlandse perspectief gezamenlijk uitgewerkt. Deze ambities zijn in een brief bij de Nederlandse Europarlementariërs neergelegd. In de tweede helft van 2024 is meegewerkt aan de Europese belangenbehartiging door Culture Action Europe (CAE), waar Kunsten '92 lid van is, in aanloop naar hun jaarlijkse Policy Conversation. Ook was beleidsmedewerker Leanne Hoogwaerts, bestuurslid van CAE aanwezig bij het jaarlijkse congres van CAE, in Malmö, Zweden.

BKNL

Kunsten '92 is deelnemer aan BKNL, Beeldende Kunst Nederland: een informeel overleg van organisaties die opkomen voor het belang van de beeldende kunst in het algemeen en beeldend kunstenaars in het bijzonder. Alle schakels in de keten van instellingen en organisaties die daarbij betrokken zijn, zitten bij BKNL aan tafel: organisaties, van beeldend kunstenaars, musea, presentatie-instellingen, galleries, beurzen in Nederland en het kunstvakonderwijs.

In 2024 is een deel van de activiteiten die direct betrekking hebben op Fair Practice, zoals de Richtlijn Kunstenaarshonoraria, ondergebracht bij de ketentafel beeldende kunst een programma van Platform ACCT: fairPACCT is gericht op het concretiseren van fair pay en fair practice in diverse deelsectoren in de culturele en creatieve sector. In principe zijn alle deelnemers van BKNL, afhankelijk van de agenda, ook beschikbaar voor de ketentafel.

Aangesloten bij BKNL: Platform BK, de Kunstenbond, Kunsten '92, Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars (BBK), Nederlandse Galerie Associatie (NGA), Vereniging van Nederlandse Kunstbeurzen (VNKB), de belangenvereniging voor instellingen voor hedendaagse beeldende kunst in Nederland De Zaak Nu, Overleg Beeldende Kunstacademies (OBK), BOK (Beroeps Organisatie Kunstenaars) en de Museumvereniging. Het Mondriaan Fonds, dat tot 2023 BKNL in een coördinerende rol heeft ondersteund, is toegevoegd bij het overleg van BKNL. Penvoerder in 2024 was De Zaak Nu en onafhankelijk voorzitter is Marianne Versteegh.

E. COMMUNICATIE & PERS

In het afgelopen jaar is door online communicatie het bereik weer verder uitgebreid. Via verschillende (social media) kanalen is wekelijks gecommuniceerd over initiatieven van Kunsten '92 en over urgente zaken in de sector en op (cultuur)politiek gebied. Door de Nieuwsbrieven (40 edities in 2024) en vele LinkedIn en Instagram posts profiteerde een breed publiek - leden en niet-leden - van onze informatievoorziening. Het bereik wordt gemonitord, bijvoorbeeld via openingspercentages van de Nieuwsbrieven (consequent boven 60 %).

In de media is Kunsten '92 in 2024 veelvuldig genoemd, geïnterviewd of geciteerd. In het online Activiteitenoverzicht 2024 zijn hier meerdere pagina's aan gewijd.

Administratie **ASK** Belastingadvies

Aan het bestuur en directie van
Kunsten '92

Amsterdam, mei 2025

Betreft: jaarrekening 2024

Geacht bestuur, geachte directie,

In dit rapport is opgenomen de jaarrekening 2024. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2024 en de staat van baten en lasten over 2024 met de daarbij horende toelichting. In deze toelichtingen is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen.

Indien gewenst zijn wij graag bereid een nadere toelichting bij de cijfers te verstrekken.

Met vriendelijk groet,

Administratiekantoor ASK,

Elisabeth Hulst
directeur

Administratiekantoor ASK B.V.
Herengracht 566^{III} 1017 CH Amsterdam

020 - 6208339
info@kantoorask.nl

BTW NL 0092.27.301.B.01 KvK 41208803
IBAN NL40 INGB 0001 8501 57 Becon 369214

Balans per 31 december 2024

Exploitatierekening over 2024

Algemene toelichting

Grondslagen

Toelichting op de balans per 31 december 2024

Toelichting op de exploitatierekening over 2024

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Jaarcijfers 2024

16

BALANS PER 31 DECEMBER 2024 (na resultaatbestemming)

BEDRAGEN IN EUR	TOELICHTING	31-12-2024	31-12-2023
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	1.274	1.871
		<u>1.274</u>	<u>1.871</u>
Viottende activa			
Vorderingen	2	9.448	10.078
Liquide middelen	3	561.185	507.358
		<u>570.633</u>	<u>517.436</u>
totaal ACTIVA		<u>571.907</u>	<u>519.307</u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	4	253.013	250.087
Bestemmingsreserves	5	71.500	71.500
		<u>324.513</u>	<u>321.587</u>
Kortlopende schulden			
Kortlopende schulden	6	247.394	197.720
		<u>247.394</u>	<u>197.720</u>
totaal PASSIVA		<u>571.907</u>	<u>519.307</u>

Jaarcijfers 2024

17

EXPLOITATIEREKENING OVER 2024

BEDRAGEN IN EUR	TOELICHTING	2024 werkelijk	2024 begroot	2023 werkelijk
BATEN				
Directe inkomsten				
Overige directe inkomsten	7	553.712	381.000	419.430
Totaal overige directe inkomsten		553.712	381.000	419.430
Totaal directe inkomsten		553.712	381.000	419.430
Bijdragen uit private middelen				
Bijdragen particulieren inclusief vrienden	8	92.062	0	48.032
Bijdragen van private fondsen	9	13.000	10.000	10.000
Totaal bijdragen uit private middelen		105.062	10.000	58.032
Totaal eigen inkomsten		658.774	391.000	477.462
Subsidies				
Incidentele publieke subsidies	10	95.650	150.000	404.242
Totaal subsidies		95.650	150.000	404.242
TOTALE BATEN		754.424	541.000	881.704

Jaarcijfers 2024

18

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING OVER 2024

BEDRAGEN IN EUR	TOELICHTING	2024 werkelijk	2024 begroot	2023 werkelijk
LASTEN				
Beheerlasten				
Beheerlasten materieel	11	65.160	66.100	73.181
Beheerlasten personeel	12	86.814	83.322	88.316
Totaal beheerlasten		151.974	149.422	161.497
Activiteitenlasten				
Activiteitenlasten materieel	13	387.041	197.000	495.820
Activiteitenlasten personeel	14	212.689	194.418	207.179
Totaal activiteitenlasten		599.730	391.418	702.999
TOTALE LASTEN		751.704	540.840	864.496
SALDO uit gewone bedrijfsvoering		2.720	160	17.208
Rentebaten en rentelasten		206	0	1.760
EXPLOITATIERESULTAAT		2.926	160	18.968
Resultaatbestemming				
Toevoeging algemene reserve		2.926		18.968
Totaal		2.926		18.968

Bedrijfsgegevens

Kunsten '92 staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40413005.

Bedrijfsactiviteiten

Kunsten '92 is een belangenorganisatie voor de hele kunst-, cultuur- en erfgoedsector, inclusief de creatieve sector, met 438 leden uit alle disciplines. Doel is om met een gezamenlijke stem het maatschappelijke en politieke klimaat voor kunst en cultuur in Nederland te verstevigen.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving RJ 640. Daarnaast is de volgende regelgeving van toepassing:

- De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het ministerie van OCW
- De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling.

Algemene grondslagen

Algemeen

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Functionele valuta

De posten in de jaarrekening worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de organisatie haar activiteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van de stichting.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf de activatiegrens van 2.500 EUR gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur, tenzij fiscaal een wettelijk maximum afschrijvingspercentage van 20% wordt voorgeschreven, en worden berekend op basis van een vast percentage van de kostprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Vorderingen

Vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, rekening houdend met eventuele verminderingen voor het risico van oninbaarheid. Deze verminderingen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Voor zover niet anders is vermeld hebben de vorderingen een looptijd van korter dan 1 jaar.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bestemmingsreserves

De delen van het eigen vermogen waarvoor door het bestuur van de stichting een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan gezien de doelstelling van de stichting zou zijn toegestaan worden aangemerkt als bestemmingsreserves.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen nominale waarde. Daarbij wordt een zakelijke rente in aanmerking genomen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat (saldo) wordt bepaald als het verschil tussen de totale baten en de totale lasten. Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij de toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. Dit houdt in dat rekening wordt gehouden met de aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen, dan wel betaald.

Opbrengsten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten (entreegelden en overige diensten) geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Opbrengsten uit leveringen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Subsidies en bijdrager

Structurele subsidies worden als baten verantwoord voor zover deze aan het verslagjaar zijn toegekend. Indien incidentele projectsubsidies en -bijdragen in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet bestede bedragen opgenomen onder de kortlopende schulden als subsidieverplichtingen.

Materiële lasten

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Personele lasten

De aan het personeel verschuldigde beloningen worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten.

Rente baten

Rente baten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet.

TOELICHTING AFWIJKINGEN BEGROTING EN RESULTAAT

Resultaat 2024

Het jaar 2024 heeft een positief resultaat van € 2.926, versus een begroot resultaat van € 160. De begroting wijkt op twee niet-begrote posten af van de realisatie; en dat betreft de btw-campagne en het onderzoek fair pay film. Voor beide projecten geldt dat per saldo de inkomsten en uitgaven van elk van deze projecten praktisch in balans zijn, en daarom nauwelijks effect hebben op het eindresultaat.

Een aantal afzonderlijke posten wijkt af van de begroting. Zo zijn enkele activiteiten (en dus kosten) rondom het project doorontwikkeling Fair Practice Code doorgeschoven naar het jaar 2025, en evenredig daarmee schuift een deel van het subsidiebedrag mee naar 2025. De representatiekosten vallen hoger uit vanwege een aantal rouwadvertenties in landelijke dagbladen.

Toelichting bijdragen en uitgaven aan Fair Practice Code 2023-2025

Ontvangen: 2024 Bijdrage OCW Fair Practice Code 95.650

Toelichting ingeboekte inkomsten over 2024

2023	74.241
2024	95.650
<u>TOTAAL</u>	<u>169.891</u>

Uitgaven: 2024 Kosten Fair Practice Code 67.150

Toelichting kosten in 2024

2023	55.241
2024	67.150
<i>Subtotaal</i>	<i>122.391</i>
<i>Kosten K'92 2023</i>	<i>19.000</i>
<i>Kosten K'92 2024</i>	<i>28.500</i>
<u>TOTAAL</u>	<u>169.891</u>

Saldo project t/m 2024 0

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

Inventaris

Stand per 1 januari

Investerings	10.269
Afschrijvingen	-8.398

Boekwaarde	1.871
------------	-------

Mutaties

Investerings	0
Afschrijvingen	-597

Saldo	-597
-------	------

Stand per 31 december

Investerings	10.269
Cumulatieve afschrijvingen	-8.995

Boekwaarde	1.274
------------	-------

Gehanteerd afschrijvingspercentage	20%
------------------------------------	-----

31-12-2024 31-12-2023

2. Vorderingen

Debiteuren	4.997	7.220
Borgsommen	2.208	2.208
Nog te ontvangen bedragen	1.860	650
Vooruit betaalde bedragen	383	0

9.448	10.078
-------	--------

3. Liquide middelen

Bankrekeningen	561.185	507.358
----------------	---------	---------

561.185	507.358
---------	---------

De liquide middelen zijn vrij opeisbaar.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER (bedragen in EUR)

PASSIVA**31-12-2024 31-12-2023****4. Algemene reserve**

Algemene reserve per 1 januari

250.087 231.119

Resultaat boekjaar

2.926 18.968

253.013 250.087**5. Bestemmingsreserves***Bestemmingsreserve acties*

Stand per 1 januari

14.000 14.000

Mutatie

0 0

14.000 14.000

Deze bestemmingsreserve is bedoeld om (niet lang van tevoren te verwachten of te plannen) acties of campagnes te kunnen starten, om de politieke lobby kracht bij te zetten.

Bestemmingsreserve ICT

Stand per 1 januari

7.000 7.000

Mutatie

0 0

7.000 7.000

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor grotere ICT uitgaven die niet uit de lopende uitgaven kunnen worden gedaan.

Bestemmingsreserve beleids- en kwalitatief onderzoek

Stand per 1 januari

15.000 15.000

Mutatie

0 0

15.000 15.000

Deze bestemmingsreserve is bedoeld om (niet lang van tevoren te verwachten of te plannen) onderzoek te kunnen starten, om de politieke lobby kracht bij te zetten.

Bestemmingsreserve Erfgoed Nederland erfenis

Stand per 1 januari

35.500 35.500

Toevoeging

0 0

35.500 35.500

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor uitgaven ten behoeve van de (lobby)activiteiten van het Erfgoedplatform.

Totaal bestemmingsreserves71.500 71.500

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER (bedragen in EUR)

PASSIVA

31-12-2024 31-12-2023

6. Kortlopende schulden

Crediteuren	9.946	20.064
Nog te betalen pensioenpremie	7.302	6.089
Nog te betalen kosten	15.158	18.694
Vooruit ontvangen bedragen	2.550	0
Nog te betalen vakantietoeslag	5.630	4.857
Nog te betalen vakantiedagen	704	1.392
Vooruit ontvangen subsidie	55.109	759
Vooruitontvangen contributie	150.995	145.865
	<u>247.394</u>	<u>197.720</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De huurovereenkomst loopt voor onbepaalde tijd. De huur bedraagt 24.720 EUR per jaar excl. servicekosten.

Verder zijn er behalve voor verplichtingen inherent aan het karakter van de activiteiten van de stichting geen verplichtingen van materiele omvang die niet uit de balans blijken.

Projectsubsidietoekenning OCW Fair Practice Code 2023-2025

Totaal toegezegde subsidie	300.000
Reeds ontvangen subsidie	225.000
Reeds verantwoorde subsidie	169.891
Nog te ontvangen subsidie	75.000
Nog te verantwoorden subsidie	130.109

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op deze jaarrekening.

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING OVER 2024 (bedragen in EUR)

BATEN	2024 realisatie	2024 begroot	2023 realisatie
7. Overige directe inkomsten			
Contributie	355.561	350.000	340.180
Bijdrage Erfgoedplatform	15.000	10.000	15.000
Bijdrage Taskforce leden	17.650	16.000	28.250
Culturele kostencoach	0	0	18.000
Opbrengsten BTW-campagne	159.601	0	0
Overige directe inkomsten	5.900	5.000	18.000
	553.712	381.000	419.430
8. Bijdragen particulieren inclusief vrienden			
Donaties en inkomsten Fair Practice Lab	13.447	0	48.032
Inkomsten FPC onderzoek meerkosten	78.615	0	0
	92.062	0	48.032
9. Bijdragen van private fondsen			
Bijdrage BNG Erfgoedprijs	13.000	10.000	10.000
	13.000	10.000	10.000
10. Incidentele publieke subsidies			
OCW Taskforce	0	0	55.085
OCW Fair Practice Code 2021-2023	0	0	105.081
OCW Fair Practice Code Meerkosten 2023	0	0	74.241
OCW Fair Practice Code 2023-2025	95.650	150.000	169.835
	95.650	150.000	404.242

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING OVER 2024 (bedragen in EUR)

LASTEN	2024 realisatie	2024 begroot	2023 realisatie
11. Beheerslasten materieel			
Huisvesting	12.421	17.000	16.455
Kantoorkosten	52.142	47.500	56.123
Afschrijvingen	597	1.600	603
	<u>65.160</u>	<u>66.100</u>	<u>73.181</u>
12. Beheerslasten personeel			
Salarissen	83.655		85.697
Overige personeelskosten	3.159		2.619
	<u>86.814</u>	<u>83.322</u>	<u>88.316</u>
13. Activiteitenlasten materieel			
Publicaties en ledenwerving	25.097	33.000	24.473
Kosten bijeenkomsten/projecten	28.632	27.000	34.748
Kosten Kunsten 2030	10.920	1.500	2.855
Kosten Erfgoed Platform	10.263	14.000	15.001
Kosten Taskforce	0	0	29.331
Kosten Fair Practice Code 2021-2023	0	0	103.219
Kosten Fair Practice Code Meerkosten	74.471	0	180.630
Kosten Fair Practice Code 2023-2025	67.150	121.500	55.241
Kosten Fair Practice Lab	2.983	0	25.638
Culturele kostencoach	6.668	0	24.684
Coalitie Geen Hogere BTW	160.857	0	0
	<u>387.041</u>	<u>197.000</u>	<u>495.820</u>
14. Activiteitenlasten personeel			
Salarissen	205.318		201.067
Overige personeelskosten	7.371		6.112
	<u>212.689</u>	<u>194.418</u>	<u>207.179</u>

Bestuur

De bestuursleden zijn onbezoldigd.

Naam	Functie
J.A. Bartelse	Voorzitter
A. Weij	Directeur
S.P. den Hamer	Lid
W.J.H. Groenen	Lid
R.Z.J. Asbreuk	Lid
A. Hassani	Lid
J.G. Vierkant-Spros	Lid
J.B.M. Donker	Lid
H.C. Rouw	Lid
J.W. Oomen	Lid
F.V. Byvanck	Lid
J.C. Tjon-A-Fong	Lid
A.S. Alspeer	Lid
E. Gottschalk	Lid
P.G. Brandon	Lid
C.F.A. Pfeiffer-Zieltjens	Lid

Overige gegevens

29

CONTROLE VERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Kamphuis & Berghuizen
accountants | belastingadviseurs

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Kunsten '92

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2024 van Kunsten '92 te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Kunsten '92 op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1) de balans per 31 december 2024;
- 2) de exploitatierekening over 2024; en
- 3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse Controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Kunsten '92 zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiele afwijkingen bevat.

Utrechtseweg 51
1213 TL Hilversum
T 035 623 98 19

Jan Willem Brouwersstraat 16-1
1071 LJ Amsterdam
T 020 379 26 00

BTW NL8175.87.822.B.01
KVK 32053904
BANK NL19 RABO 0114 1665 79
www.kamphuisberghuizen.nl

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiele fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Hilversum, 2 juni 2025

KAMPHUIS & BERGHUIZEN

Accountants/Belastingadviseurs

T. Wagenaar AA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.